

„ZelOlje“ – zadruga za sončnično olje

Primer iz prakse

Kontekst

Vrsta in velikost MSP: [Delavska zadruga z 12 zaposlenimi]

Podeželsko okolje: [Prekmurje, severovzhodna Slovenija – kmetijsko območje z nizko stopnjo zaposlenosti]

ZelOlje je lokalna pobuda, ustanovljena leta 2018, ki se ukvarja s predelavo sončničnih semen. Osnovna dejavnost podjetja je ekološka proizvodnja hladno stisnjenega sončničnega olja.

Podjetje ni imelo strukturiranih podatkov o svojem vplivu na okolje in družbo, kar je omejevalo notranjo refleksijo in oteževalo prijavljanje za subvencije za trajnostni razvoj.

Za izboljšanje energetske učinkovitosti in preglednosti do lokalne skupnosti je bilo uvedeno spremljanje ESG.

ESG izziv/priložnost

ZelOlje

Sunflower Oil
Cooperative

Podatki o porabi električne energije in vode v proizvodnji so bili razpršeni, kar je oteževalo merjenje učinkovitosti.

Okolje – poraba energije in vode

Upravljanje: pomanjkanje strukturiranega zbiranja podatkov

Vzpostavitev enotnega sistema zbiranja podatkov bi omogočila redno spremljanje, medletne primerjave in izboljšave procesov.

Kaj so storili?

Pojasnite sprejeto odločitev ali pobudo ESG:

- **Okoljski ukrep:**
Začeli so sistematično spremljati porabo električne energije in vode na liter proizvedenega olja z uporabo notranjih merilnikov in proizvodnih dnevnikov.
- **Ukrep na področju upravljanja:**
Za zbiranje podatkov ESG so imenovali posebnega zaposlenega (vodjo proizvodnje) in oblikovali standardne postopke z uporabo Excelovih predlog.
- **Pristop:**
Proaktiven. Odločitev za uvedbo spremljanja ESG je bila strateška, temeljila je na notranji refleksiji in potrebah prihodnjega načrtovanja, ne pa na regulativnem pritisku.
- **Kdo je bil vključen:**
Upravni odbor zadruga je odobril pobudo. Vodenje vsakodnevnega izvajanja je prevzel vodja proizvodnje v sodelovanju z administratorjem in s podporo lokalne kmetijske zbornice.

Izbrali so nizkotehnološki, stroškovno učinkovit pristop, primeren za podeželska mala in srednja podjetja, ki temelji na notranjih virih podatkov.

Kaj se je spremenilo?

- **Poraba vode se je** v enem letu **zmanjšala za 18 %**, potem ko je mesečno spremljanje razkrilo nepričakovane vrhove in neučinkovitosti v rutinskih postopkih čiščenja opreme.
- **Osebj**e je postalo bolj zavzeto za porabo energije in virov, saj so vizualizacija podatkov in mesečni pregledi pomagali videti nevidne procese. To je pripeljalo do majhnih, a vplivnih sprememb v vedenju na delovnem mestu.
- Povzetek ESG je podjetju ZelOlje omogočil, da je zaprosilo za in prejelo 25.000 evrov nepovratnih sredstev za trajnostno razvoj podeželja, saj je lahko dokazalo merljiv napredek in jasen načrt za nadaljnje izboljšave.
- **Notranje odločanje se je izboljšalo**, saj se podatki ESG zdaj uporabljajo na četrtletnih sestankih za obveščanje o načrtovanju vzdrževanja, prednostnih nalogah nabave in časovnem načrtovanju
- **Oblikovala se je kultura nenehnega izboljševanja**, ki jo je spodbudilo lastništvo nad procesom podatkov in spoznanje, da lahko tudi majhne spremembe prinesejo merljive rezultate.

ESG v praksi: ljudje, veščine, orodja

Kompetence in vloge ESG

Kdo je kaj naredil?

Analitik ESG (razumevanje): Proizvodni vodja – odgovoren za razumevanje in zbiranje podatkov, pomembnih za ESG (energija, voda, varnostni zapisi).

Vodja ESG (usmerjanje): Predsednik zadruga – odobril načrt ESG, četrtno pregledoval KPI in jih povezal z notranjimi odločitvami o izboljšavah.

Uporabljene relevantne kompetence ESG

3.E.1, 4.E.3, 4.G.2, 4.G.3

Orodja in metode

- Orodja: Excelova nadzorna plošča, mesečne predloge, povzetki trendov
- Sledenje: mesečni vnosi, četrtni pregledi, letni pregled
- KPI: kWh/liter, m³ vode na liter olja, kg odpadkov/mesec
- Zbiranje podatkov: notranji dnevniki in odčitki merilnikov, ročno spremljanje in preverjanje
- Poročanje: Oblika poročanja je bila prilagojena iz GRI, vendar se je uporabljala le notranje za podpora izboljševanju procesov, ne pa za skladnost z zakonodajo.

Vodenje z namenom, zakoreninjeno v kraju

Kako je eno MSP uspešno izvedlo ESG

Navdihujoča sprememba

Kako izgleda ESG vodstvo

- Vizija: ESG se uporablja kot orodje za izboljšanje učinkovitosti proizvodnje, ne le za skladnost
- Sodelovanje: sistem ESG, ki je bil ustvarjen v sodelovanju z zaposlenimi in ga podpira lokalna zbornica
- Prevezemanje tveganj: prostovoljno uvedeno spremljanje ESG, preden je bilo to zahtevano
- Preglednost: Rezultati so bili deljeni notranje, na spletu in z lokalnimi partnerji
- Vpliv: lokalna šola je primer uporabila kot izobraževalni primer trajnosti v kmetijstvu

Uspešno delovanje na lokalni ravni

Prilagajanje ESG naši podeželski realnosti

- Prilagajanje: Orodja so bila poceni, enostavna za uporabo (Excel) in niso zahtevala zunanjega svetovalca
- Upoštevanje lokalne dinamike: KPI so bili izbrani na podlagi tega, kar je pomembno za delo zadruga in pričakovanja skupnosti (npr. voda, energija)
- Kulturna ustreznost: ESG-gradivo je bilo napisano v lokalnem jeziku in vizualno predstavljeno na način, ki je bil dostopen vsem delavcem – tudi sezonskim

ODRAŽAJ

- Omejen čas in zmogljivosti osebja lahko ovirajo redno spremljanje podatkov.
- Tudi preprosto zbiranje podatkov (npr. v Excelu) lahko pripelje do pomembnih izboljšav.
- Podeželskim MSP lahko primanjkuje znanja o ESG ali digitalnih veščin, potrebnih za izvajanje spremljanja.
- Ta pristop lahko deluje, če so vloge jasno dodeljene in so predloge enostavne za uporabo.
- Lokalna podpora (npr. zbornice, zadruga) lahko pomaga pri zagonu procesa.